

København, februar 2020

OKTOBER '43 – MENNESKEHED I KRISE

Et nyskabende forsknings- og formidlingsprojekt om redningen af de danske jøder med henblik på bekæmpelse af antisemitisme og racisme

Med dette projekt vil vi bruge den danske kulturarv til at håndtere nutidens udfordringer omkring antisemitisme og racisme.

Den norske regering har siden 2016 arbejdet med en landsdækkende forebyggelsesstrategi mod antisemitisme, hvor kultur spiller en hovedrolle. Alle skoler og uddannelsesinstitutioner er involveret, ligesom mange museer. Grundpræmissen er, at kulturinstitutionerne er afgørende for forankringen af demokratiske og humanistiske værdier i det norske samfund.

OKTOBER '43 er et forskningsbaseret kulturarvs- og læringsprojekt, som inspireret af den norske model vil aktivere kulturarven til beskyttelse af vores frie og demokratiske samfund.

Projektets målgruppe er danske unge mellem 13 og 20 år. Projektets mål er at bidrage til at styrke den kritiske refleksionsevne omkring antisemitismens, racismens og intolerancens udtryk og årsager – med historien som middel til at problematisere tendenser i nutiden.

Konkret skal dette gennemføres gennem tre tæt sammenflettede delprojekter, som på forskellig vis belyser 'jødeaktionen' i oktober 1943 med fokus på de uformelle, mellemmenneskelige kommunikationsnetværker, der blev aktiveret for at redde de danske jøder i nødens sorteste stund:

1. Et nyskabende **historisk forskningsprojekt**, der fokuserer på kommunikationens og kommunikationsteknologiernes rolle under de dramatiske begivenheder i oktober 1943.
2. Et didaktisk udviklet **dilemma- og etikspil** til folkeskolens udskolingsklasser og ungdomsuddannelserne bredt, som bruger dramatiske og suggestive formidlingsformater, inspireret af gaming- og rollespilkultur.
3. Et mobilt udstillingsformat, opbygget som en **podcastvandring** i København og Gilleleje, hvor en specialdesignet app og digitale formidlingsværktøjer som Augmented Reality (AR) bruges til at bringe fortidens begivenheder ind i nutiden.

Forskning

Forskningsdelen er af grundlæggende betydning for projektets gennemførelse og vil løbende generere nyt materiale og nye spørgsmål til de øvrige delprojekter.

Det forankres hos ENIGMA – Museum for post, tele og kommunikation – og vil med udgangspunkt i museets unikke kommunikationshistoriske samlinger undersøge et underbelyst aspekt af jødeaktionens historie: Hvordan og hvorledes spredtes kritisk information blandt de truede og deres hjælpere, fx om den tyske aktion, om gemmesteder og ruter, om venner og fjender? Og hvordan sikrede de danske jøder sig mod opdagelse i en periode, hvor de officielle kommunikationskanaler bogstaveligt talt var kontrolleret af samfundets mørkeste kræfter?

Forskningsprojektet skal munde ud i en videnskabelig artikel i et fagfællebedømt tidsskrift samt løbende formidling via **OKTOBER '43s** oplevelsesbaserede projekthjemmeside.

Formidling

Visionen for formidlingsdelen er, at børn og unge på tværs af alle uddannelsesretninger skal føle, at de har en "aktie" i **OKTOBER 43** – at det er en historie, som tilhører dem, og en kulturarv, der forpligter.

På basis af den viden og konkrete historier, som forskningsprojektet genererer, vil vi udvikle et analogt spil (bræt- eller kortspil), der gennem en spændingsfyldt fortælling og sanselige, stærke oplevelser stimulerer til egne refleksioner og diskussioner om redningen af de danske jøder samt de videre implikationer i form af Holocaust og nutidens antisemitisme/racisme.

Spillet udvikles i samarbejde med en professionel spilproducent og vil knytte an til projekthjemmesiden **OKTOBER '43**, hvor interviews, historiske film og dokumenter kombineres med forskellige former for fordybelse og ekstramateriale til spilproduktet.

Podcastvandringen vil bruge samme forskningsbaserede viden, men gennem et formidlingsformat, der i højere grad lægger vægt på fordybelse og oplevelse af historisk autenticitet. Den skal udvikles i samarbejde med tekniske eksperter samt lokale aktører i de berørte miljøer, navnlig Gilleleje og København.

Budget og tidsplan

Ansøgt beløb: **850.000 kr.**, hvilket dækker over følgende udgiftsposter:

- Projektledelse og historisk forskning v. ENIGMAs forskningsafdeling: 300.000 kr.
- Indsamling af materiale, interviews og konceptudvikling v. Anne Esther Boukris (projektansættelse): 300.000 kr.
- Fremstilling af dilemmaspil og projekthjemmeside (dramaturgi, regel- og pointsystem, grafik, fysiske elementer): 250.000 kr.

Som fase 2 ansøges om midler til nedenstående udgiftspost, evt. med medfinansiering fra lokale aktører i KBH og Gilleleje:

- Podcastvandring (inkl. speak/skuespillere, grafik, lyddesign, AR, teknisk app-udvikling): 500.000 kr.

Tidsplan: 1.4. 2020 – 1.4. 2021. Projektet vil kunne igangsættes umiddelbart efter en eventuel bevilling og efterfølgende resultere i færdige produkter (se ovenstående liste) efter maksimalt 12 måneder

Kortfattede CV'er for de projektansvarlige

Andreas Marklund

Født 1972. Ph.d. i historie, forskningschef ved ENIGMA – Museum for post, tele og kommunikation, seniorforskerbedømt af Nationalmuseet 2018. Medlem af redaktionsrådet for Scandia: Tidskrift för historisk forskning (Lunds Universitet), medlem af det videnskabelige ambassadørkorps for Forskerzonen/videnskab.dk. Historisk analytiker ved DR Historie & Tro (2016-2017); Carlsbergstipendiat ved Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot (2010-2012); Postdoc og ekstern lektor ved Københavns Universitet (2003-2008); Ph.d.-stipendiat ved European University Institute (EUI) i Firenze (1999-2002). Aktuelle publikationer: 1. "Trawling the Wires. Mass Surveillance of Border-Crossing Communication in Denmark during World War II." Technology & Culture 2019; 2. "Grænseløs kommunikation som håb og trussel. Visioner og spændinger omkring transnational kommunikationsinfrastruktur fra telegrafene til internet." TEMP Tidsskrift for historie 2019.

Anne Boukris

Født 1970. Minoritetsforsker, tidligere museumsdirektør, ekspert i dansk/nordisk jødisk historie og identitet. Er ejer af virksomheden Social Cities 2030, socialcities2030 og medstifter af Center for Kunst og Interkultur i 2009, cki.dk. Arbejder som politisk rådgiver og strateg indenfor etnisk – og kønsmæssig ligestilling, og har undervist på flere af landets universiteter siden 2000. Endvidere er Anne Boukris leder af Copenhagen Jewish Filmfestival. Hun har designet og leveret mere end 15 EU projektpartnerskaber, som læringsdesigner, facilitator og ekspert indenfor mangfoldighed og antidiskrimination. Anne Boukris har opstartet afdeling af Social Cities 2030 i Tel Aviv, Israel, og er således tæt knyttet til institutioner og netværk, der er relevante for projektet. Anne Boukris er tilknyttet som forsker på Roskilde Universitet, hvor hun bl.a. udvikler og analyserer sig frem til integrationspolitiske oplæg. Hendes curriculum er omfattende i relation til kulturarv og kulturbranchen generelt i Danmark. Hun er desuden kommentator og deltager ofte i debatter om antisemitisme, kulturmøder og ligestilling.